

MÁTYÁS ZSOLT IMRE

Bach: Air

B. J. barátomnak

Hajnali négyet kongatott a közeli városháza harangja. Másodpercnyi késéssel megszólalt az ébresztő is az ágy mellett. Joe nagyot nyújtózott, amittől a lábánál fekvő macska felháborodott nyávogással lehengeredett az ágyról, és jókora pofont kent le a fekete kutyának, aminek még az árnyéka sem látszott a hajnali sötétségben. De a macska pontosan tudta, hogy ott van. A kutya vaktában odakapott, mire fujtatás és köpködés lett a válasz. Ettől a kis reggeli intermezzótól Joe-nak egészen jó kedve támadt. Arról nem is beszélve, hogy elégedetten nyugtázta: hímtagja ma reggel is mereven üdvözölte a kelő napot. Még nem is vagyok annyira öreg, gondolta, majd tőle telhető fürgeséggel kitápáskodott az ágyból. Magára kapkodta gúnyját, lebotorkált a galériáról, és felkattintotta a nappaliban a lámpát. Magába döntött egy nagy pohár vizet, bement a fürdőszobába, elvégezte dolgát, fogat mosott, vizes kézzel hátrasimította őszes fürtjeit. Visszament a nappaliba, kitárta az ablakot, teleszívta tüdejét a friss hajnali levegővel, aztán kilélegzett. Néhányszor megismételte ezt a paraszti jógagyakorlatot, míg azt nem érezte, hogy tüdeje kitisztult. Közben belehallgatott a kinti világba, és fanyar örömmel vette tudomásul: még csend van. Joe szerette a csendet, és emiatt a viszonylagos csend miatt kelt minden reggel négykor. Persze ez nem mindig volt így. Pár évtizeddel ezelőtt csak hat órakor kelt, aztán lassan fél hatra tevődött át az ébredés ideje, majd ötre, fél ötre, és most már négy óránál tartott. Nem tudni, meddig lehet ezt visszafelé pörgetni, morfondírozott magában, de eljöhét az az idő, amikor le se fekszem, hanem kihegyezett fülekkel lesem, mikor csendesedik el a világ, hogy kihasználhassam azt a kevés hátramaradt időt, amit a csend ural. De ha így folytatódik – és igaz, amit rebesgetnek, mármint hogy a csend köre évente egy mérfölddel szűkül –, akkor sajnos számolni kell azzal, hogy egyszer csak elfogy a csend, és olyan jelenség veszi kezdetét, mint a fény esetében a fehér éjszakák. Eh, mindegy, hessegette el magától egy utolsó be- és kilégzéssel a sötét gondolatokat, majd visszalépett a nappaliba. Giselle nevű kocs kutyája meg Nushy névre hallgató macskája már a szoba közepén várták a szokásos reggeli simogatást meg kaját. Miután kiosztotta a porciókat, kitöltött magának is egy régi ezüstpohárba háromujjnyi kisüstit, majd behunyt szemmel végigtapogatta a gitárjait, amikből volt vagy egy tucatnyi – ugyanis Joe jazzgitáros volt –, és amelyik gitár válaszolt a simogatásra, azt kézbe vette.

MÁTYÁS ZSOLT IMRE színész, rendező (1968, Marosvásárhely). 2013 óta közöl írásokat a *Váradban* és az *Erdélyi Riportban*.

Ölelgette, megforgatta, lesimította róla az éjszaka ráncait, majd leült, bekötötte az erősítő kábelét a hangszerbe, mély levegőt vett, kortyolt egyet a pálinkából, és kezdetét vette a nap legszebb időszaka: a pengetés. Lassan kezdte, meg-megpiszkált egy-egy húrt, hagyta, hogy hosszan kizengjen. Azután kettőt pengetett meg egyszerre, majd hármat, de nem sietősen, nem: időt adott a hangszernek, hogy az, akárcsak jómaga, a saját tempójában ébredessen, nyújtózódjon, doromboljon. Ha kellett, csavart valamelyik kulcsot, hogy újrhangoljon egy álmában megereszkedett húrt. Aztán amikor megérezte, hogy a gitár és az ujjai kellőképpen bemelegedtek, jöhetett egy rövid futam az összes húron, majd még egy és még egy, aztán egy lágyabb akkord, egy keményebb, és így tovább, amíg a reggeli harmóniában egymásra nem talált hangszer és hangszeres. A kutya áhítattal, a macska unottan figyelte a rituálét, így ment ez minden áldott hajnalban, de ezen a reggelen a kutya is, a macska is mintha egy hangyányit ideges lett volna. Joe ebből egyelőre mit sem észlelt, ő teljesen átadta magát a kegyelmi állapotnak, ami elméletileg a világ végéig eltarthatott volna, ha... És ettől a hatól lett ez a nap gyökeresen más, mint az eddigiek bármelyike. Pedig igazából semmi nem tért el a megszokottól. De ne vágjunk az események elé. Joe hetek óta Bach 3-as számú D-dúr Air (Levegő) szvitjébe volt szerelmes. Ezt dolgozta át gitárra, és végig akarta próbálgatni minden hangszerén, hogy eldönthesse, melyik az, amelyik a legjobban visszaleheli azt a reggeli friss levegőt, amit az öreg muzsikus hajnalban magába szívott. A Gibsonok, Epiphone-ok, Fenderek, Fernandezek, Ibanezek, a Godin, a Kramer és az Aria mind arra vártak, hogy a mester előcsalogassa belőlük a legétebb szvitet, ahogyan azt senki nem játszotta még. És valóban: amióta világ a világ, ebben a formában még senki nem fogalmazta meg ezt a gyönyörű üzenetet. Hónapok óta minden nap ezzel kezdődött, és ha csak valami koncert vagy hangfelvétel meg nem zavarta, Joe egyebet sem csinált, mint több tucatszor végigjátszotta a művet mindegyik gitáron. Csak az állatokra meg egy-két tehetséges tanítványára figyelt, egyébként mindent és mindenkit mellőzött. Valósággal megszállottja lett a szvitnek, majdnem úgy élt, mint egy remete: beletemetkezett a hangokba, és naphosszat áldozott a zene istene előtt. Órákon keresztül játszott a hangszereken, csalogatta ki belőlük egyik hangot a másik után, dédelgette őket. És a hangok jöttek, nem kérétek magukat, hisz avatott mester hívta elő őket. Semmivel sem volt ez kevesebb, mint amit Bach megálmodott. Csak épp nem egy templomi orgonán szólalt meg, hanem gitáron. És miközben Joe megszállottan, teljes odaadással dajkálta, babusgatta a dallamokat, körülbelül nyolc óraker, mint minden reggel, a szomszédokban most is lehúzták a budit. Ez kissé kizökkentette ugyan a művészt, de lelke hamar visszatalált a saját röppályára, és folytatódott a gitározás. Ekkor azonban becsapódott egy ajtó. Rögtön ezután a lépcsőn dobogó léptek zaja hallatszott. Majd még egy ajtócsapódás. Ez már egy kicsit jobban visszarángatta Joe-t a valóságba, de ekkor sem adta fel. Keze

tovább simogatta a húrokat. Aztán az ablak alatt elrobogott egy motor, majd egy hang üvöltve szétkergette a szemetes kukákat dézsmáló kutya-falkát, aminek eszméletlen csaholás és ennek megfelelő mértékű káromkodás lett a következménye. Pontban hétkor befutott a kukásautó, rögtön utána érkezett valahová egy rakomány fa, ezt pedig a favágógép püfögése, majd visitása követte. Ekkor már Joe kezdett lassan letenni a további zenei utazásról. De talán valahogy még elviselte volna a való világ ily kegyetlen megnyilvánulását, hisz nem ez volt az első ilyen reggel. De azon a napon...

Mintha minden hang kétszeres, háromszoros erősséggel dübörgött és visszhangzott volna. A háztól nem messze kattogni kezdett egy légkalapács, aztán egy aszfaltvágó fűrész vonított fel, lapátolás, billenőkocsikról lezúduló kövek zaja, dudálás, kiabálás pokoli szimfóniája alakult ki percekben belül, mintha a világ minden zaját ide összpontosították volna. A szomszédokban felbúgott egy ipari porszívó, az emeleten pedig, hát ebbe belegondolni is rossz: működésbe lépett egy útvefúró, s zaja minden egyes másodpercben az agy kellős közepébe hasított. Giselle nyugtalanul fel-alá nyüszített a szobában, Nushy a szőrét borzolta, karmaival pedig az ablakkeretet marta. Joe kétségbeesetten temette borostás arcát a tenyerébe. Ujjaiban még ott bizsergett a Bach-szvit utolsó néhány hangja. Leküzdhetetlen hányingert érzett a torkában, gyomra émelygett, nehezen kapott levegőt. Úgy érezte, megfullad a pokoli zajtól. Fáradtnak érezte magát. A gitárok némán kushadtak az állványaikon, a falon enyhén beremegett az apai nagyszülők fényképének üvege. Az egész ház olyan volt, mint egy hatalmas zengőláda. Végtelennek tűnő másodpercek múlva Joe hirtelen felpattant, felkapta az állványon nyugvó Godin-t, legkedvesebb hangszerét, amin utoljára játszott, kivágta az ajtót, kis híján nyakát törve lebotorkált az emeletről, kiviharzott a házból, átrohant az udvaron, és kiszáguldott az utcára. Nyomában ott loholt Giselle, a kerítés tetején szökdelve pedig Nushy követte felborzolt szőrrel a gazdáját. Joe az utcán a legnagyobb zaj felé indult, ami a park felől jött. Arrafelé hetek óta folyt az útburkolat és a csatornarendszer felújítása, a szokásos balkáni tempóban. Vadul rohant a báméskodó, csodálkozó ismerősök, szomszédok és járókelők között. Vékony alakja hatalmasra nőtt, vállig érő szürke haja palástként röpködött a feje körül, tekintete gyilkosan villogott. Kezében úgy lóbálta a gitárt, mint egy sétapálcát. A parkban egyenesen a légkalapács felé szaladt. Amikor odaért, megállt előtte szétvetett lábakkal, két kézre fogta a hangszert, és rettenetes hangon elbődülve püfölni kezdte a munkagépet. Az első csattanásra alig páran kapták fel a fejüket. Azt gondolták, egy lapát dőlt el. De a második ütés még borzalmasabb erővel sújtott le a gépre. Amaz, mintha csodálkozva vette volna tudomásul az acéltestére mért csapásokat, hirtelen leállt. Ekkor már szinte az összes munkás elképedve bámulta a farmeres, kockás inges őrüttet, aki teljes erőből harmadszorra is odavágott. Joe dühe ezután egy pillanatra mintha alábbhagyott volna. Szédelegve, lihegve megállt, tébolyult tekintettel szétnézett, és az emberek csodálkozó pillantá-

sait követve ránézett a kezében tartott kétezer dolláros gitárra. A hétféle fából készített hangszer testén repedések, horzsolások éktelenkedtek, de a hangszedőkön kívül nem esett le semmilyen alkatrész. Ám a sérülések ezerszeresére nőttek Joe szemében. Fájdalom hasított a mellébe, karjai ismét a magasba lendültek, és rettenetes erővel kezdte újra a püfölést. Már nem elégedett meg csupán a munkagéppel, körös-körül mindenre lesújtott, amit elért, majd ide-oda ugrálva sorra vette az összes zajkeltő eszközt, és addig ütötte-verte őket, amíg a gitár teljesen szét nem forgácsolódott a kezében. Aztán kimerülten összeroskadt egy kivágott fa csonkján, és csapzottan, üres tekintettel bámult maga elé egy darabig. Észre sem vette, hogy körülötte dermedt csend telepedett a parkra. Egyetlen hang sem hallatszott, mintha varázsütés érte volna a világot.

Joe fáradt mozdulatokkal feltápáskodott ültéből, és tétova léptekkel elindult a ház felé. Akkor vette észre, hogy romboló dühe több utcányira sodorta. Kezében csak a gitár nyakának csonkja maradt néhány kacskarिंगózó húrral, amik rezegve karcolták az aszfaltot. Tántorogva lépegetett a megnémult világban, mígnem elérte a kaput. Belépett az udvarra, végigcsoszogott az ösvényen, felért a verandára, és ott csodálkozva megtorpant. A házból, a nyitott ajtón keresztül halk gitárpengetés hallatszott. Joe lelkében hirtelen újra felszikkasztott a düh: ki a fene merészkedhetett be az ő barlangjába?! És ki a fene merészel kézbe venni egy gitárt Joe tudta és engedélye nélkül?! Amint kapkodó lélegzettel felfelé kapaszkodott a lépcsőn, egyre inkább elcsodálkozott, mert nem egyetlen gitár hangját hallotta már. Úgy tetszett, mintha egy egész zenekar játszott volna. Az ajtóhoz érve lélegzetvisszafojtva megállt, és ekkor meghallotta a zenét: Bach 3-as számú D-dúr szvitje, az Air szólt mennyei hangszerelésben. Gyalázat!, hasított Joe agyába a felháborodás, és a gitárnyakat a magasba emelve belépett a szobába. Azonmód kővé dermedt: a látvány, ami fogadta, meghaladta felfogóképességét. A szobában ugyanis egyetlen lélek sem tartózkodott, csak az állványikon álló gitárok. Azok viszont egytől egyig zengtek, mintha egy láthatatlan kéz pengette volna valamennyit. Joe az ajtófélfának dőlve lecsúszott a padlóra, és elengedte a törött hangszer nyakát. Csak bámult, és hallgatta a gyönyörű zenét. Észre se vette, amikor a nyelvét lógató Giselle az ölébe furakodott, és Nushy a vállára telepedett. Mindkét állat meglehetősen furán viselkedett a nem mindennapi jelenséget észlelve: a kutya remegve, halkán nyüszítgetett, a macska pedig felborzolt szőrrel, karmait Joe vállába mélyeszelve fújtatott. Így ültek egy darabig. A nap beragyogta a szobát. Aztán a lépcső recsegése hallatszott, majd belépett a szobába Oli, Joe egyik haverja, aki szintén kiváló gitáros volt. Ügyet sem vetve a padlón gubbasztó házigazdára, odament az egyik gitárhoz, kezébe vette, majd egy székre telepedve folytatta a pengetést. Ekkorra már megérkezett George is, aki szintén elvett egy gitárt, és beállt a zenekarba. Őt Mike követte, majd sorban érkezett Wes, Paco, Rob, Dike, Stanley, Tommy, Lorenzo, Steve, és utoljára, a csodálatos

zenekar koronaékszereként, megérkezett Anoushka is. A gitárok elképesztő gyönyörűséggel ontották magukból az Air légiés dallamait. A kutya meg a macska elmélyülten bámultak gazdájuk mellől, Joe pedig csendesen sírva fakadt: igen, ezt álmodta ő hónapokon keresztül. Ilyennek hallotta ezt a szvitet, amikor álmatlan éjszakákon önmagába figyelt befelé. Csak azt nem értette, honnan tudják ezt ezek az emberek, hiszen az állatain és a gitárokon kívül senkivel sem osztotta meg féltve őrzött titkát. De utóvégre mind-egy, hisz úgyis ezekkel a zenészekkel kívánta a nyilvánosság elé vinni a művet. És most itt voltak és tették a dolgukat, mintha Joe gondolataiban olvastak volna. Ő pedig csak hallgatta őket, és nyelte a könnyeit. Szeme előtt képek peregtek le: gyerekkori emlékek bukkantak elő, főleg az a néhány év, amikor a betegsége miatt nem játszhatott a társaival, ehelyett a szobájában festegetett. Aztán felsejlett előtte az első gitár, amin valamennyire megtanult játszani, majd az elbaltázott képzőművészeti iskolai felvételi, ami után végérvényesen magába szippantotta a zene világa. Koncertek, bulik, zenésztársak vonultak sorban elhomályosult tekintete előtt, mint valami búcsújáráson.

Aztán Joe hirtelen magához tért révületéből: mintha valami ismerős hang ütötte volna meg a fülét. Valami távoli, kissé fájdalmasan pengő-zengő... Egy Godin hangja? És anélkül, hogy realizálta volna, felemelkedett ültéből, és elindult a nyitott ablak felé, miközben körülötte szólt az éteri Bachzene. Az ablakhoz érve fellépett a párkányra, átlépett a szemben lévő fa ide nyúló ágára, majd, akár egy ügyes macska, ágról ágra lépve, leért a szomszéd kertbe. Elindult a kerítésen lévő résen át kifelé a kertből. Nem tudta, merre megy, csak gépiesen lépkedett. A két állat, mint az árnyék, követte. És Joe csak ment, ment. Ki a kertből az utcára, majd át a parkon, keresztül a sugárúton, ahol normális esetben csak éjszaka lehet átkelni a hatalmas forgalom miatt. Most egyetlen jármű sem közlekedett. A világ még mindig teljesen néma volt. A folyó mellett ballagott sokáig, mígnem egyszer csak kiért a városból. De ő erről sem vett tudomást, csak vánszorgott tovább, egyre távolodva a várostól, amíg el nem érte a közeli szántóföldeket, majd azokon túl a pusztát. És még mindig nem ért véget a nap. Alkonyatra több mint tíz mérföldnyire hagyta maga mögött a metropoliszt. Egy dombra botorkált felfelé egyre fáradtabban. A dombtetőn aztán egy hatalmas fügefa alá roskadt. A kutya meg a macska kimerülten heveredtek mellé. Joe, arccal a lenyugvó nap felé fordulva, nekivetette hátát a fa törzsének, és így, jobbán a kutyával, balján a macskával bámulta csendesen a tájat.

Hosszú idő telt el így. Aztán nesz hallatszott a fa koronája felől, és valami Joe fejére hullott: egy érett füge. Joe meghámozta és jóízűen majszolni kezdte, amikor újabb neszt hallott felülről. Talán egy újabb füge?, nézett fel óvatosan. A következő pillanatban úgy ugrott talpra, mintha darázs csípte volna meg. Feje fölött karnyújtásnyira ott himbálódzott...

Istenem, az összetört Godin! Tökéletes épségben!

A kutya meg a macska hatalmas ricsajt csapva tiltakozott az újabb csoda ellen. Számukra a nap így is túlságosan megterhelő volt. Hangos csaholással és nyivákolással adtak hangot nemtetszésüknek. Joe viszont csak állt megbűvölve. Aztán kinyújtotta a kezét a gitár felé, arra gondolva, hogy úgyis felébred, és a hangszer képe biztosan szertefoszlik. Legnagyobb csodálkozására azonban nem csak megérinthette legkedvesebb hangszerét, hanem amint hozzáért, az magától a karjába hullt, mint egy gyerek. A gitár olyannyira sértetlen volt, hogy el se hangolódott. Pedig istenigazából szétvertem, gondolta Joe, és kipengetett egy finom üveghangot, mintha bocsánatot kérne.

Ekkor a fa koronája felől halk kacagás hallszott.

És Joe homlokára, amikor feltekintett, egy vízililiom szirma hullott...

Aztán a világot laza, puha csend terítette be, és olyan lett újra minden, mint a teremtés előtti pillanatban.

Valahol messze, nagyon-nagyon távol, talán a galaxis végén hajnali négyet kongatott egy harang.